

Peter Ebenbauer
 Florian Wegscheider – Liturgijski advent.
 Liturgijsko teološko i heortološko istraživanje podrijetla i
 početaka razdoblja pripreve za Kristovo rođenje
 (Studije o pastoralnoj liturgiji 46)
Der liturgische Advent.
Eine liturgietheologische und heortologische Untersuchung
der Ursprünge und Anfänge einer Vorbereitungszeit auf das
Geburtsfest Christi
 (Studien zur Pastoralliturgie 46).

Knjiga Floriana Wegscheidera donosi neke nove uvide u podrijetlo došašća kao vremena pripreve za Božić. Studija najprije baca svjetlo na trenutačno stanje istraživanja o heortologiji (znanosti o svetkovinama i blagdanima) središnjih svetkovina božićnoga ciklusa (Kristovo rođenje) i Bogojavljenja, kao i vrijeme pripreve za te blagdane. Sažetak istraživanja na prvi je pogled kritičan, jer „ne postoji jedinstveno istraživačko mišljenje o podrijetlu Adventa” (str. 51). Autor je stoga razvio vlastitu metodologiju koja omogućuje pronalaženje i procjenu „najstarijih izvora” koji „daju neke naznake nastanka Adventa” (str. 51).

Autor stoga istražuje izvore iz 4. i 5. st. koje analizira s paleografskoga, papirološkog odnosno kodikološkog, intertekstualnog, književnokritičkog i liturgijsko-povijesnog gledišta (str. 52). Ovi izvorni tekstovi uključuju zaključke

Sinode u Zaragozi koja je bila u posljednjoj četvrtini 4. stoljeća (str. 67–80), potom „Pismo askete/asketkinje” (MS 190 St. Gallen) (str. 81–96), svitak iz Ravenne iz 5. st. svojim „oracijama” za došašće koje potječu od kruga oko biskupa Petra Krizologa (str. 97–154), nekoliko propovijedi Maksima I. Torinskog, koje je autor s priličnom sigurnošću datirao u prvu polovicu 5. st., kao i dvije propovijedi s krišćanskog istoka, Prokla Carigradskog iz istog razdoblja (str. 185–216) te na kraju još dvije homilije Antipatera iz Bostre (koja se nalazi u današnjoj Siriji), vjerojatno iz druge polovice 5. stoljeća (str. 217–242).

S obzirom na istočne tekstove, autor dolazi do zaključka „da nema relevantne reference koji se odnose na vrijeme pripreve za blagdan Božića” (str. 243) te da su ti tekstovi (i neki drugi tekstovi citirani u akademskoj literaturi) nisu temelj

za uobičajenu tezu da bi istočno podrijetlo došašća bilo presudno i za razvoj na Zapadu, posebice u Ravenni (str. 243).

Štoviše, povijesno su najstariji pokazatelji za organizaciju vremena pripreve za neki blagdan oni za pripravu pred blagdan Bogojavljenja. Taj je blagdan u početcima kršćanstva još bio prilično u prvom planu, jer mu je jedan od sadržaja bio i Kristovo rođenje. Ali ubrzo i za blagdan Rođenja Gospodnjega imamo pripravu, što se vidi u zaključcima Sinode u Zaragozazi iz 380. god. te u „Pismu asketa/asketkinje” (oko 400. godine). Nedugo nakon toga kod Maksima Torinskog te svitku iz Ravenne, kao i u kombinaciji s propovijedima Petra Krizologa, vidi se pripreva za svetkovinu Rođenja Gospodnjega. U njoj se tematiziraju tada aktualne kontroverze o kristološkim pitanjima, tj. božanstva i čovještva u Isusu Kristu, a to su odlučujući čimbenici u liturgijskom izričaju tih dana pripreve.

Naposljetku, autor oprezno navodi hipotezu da je kršćanski istok mogao susljedno usvojiti razvoj pripravnog razdoblja u liturgiji za blagdane Božića – Rođenja Gospodnjega i Bogojavljenja iz latinskih izvora, odnosno sa zapada. (str. 245–250).

Autor ovom studijom na dojmljiv način pokazuje da je

potrebno nanovo preispitivati povijest liturgijskog vremena došašća, te za to postavlja temelje uzimajući u obzir njegove polazne kontekste i različite faze razvoja. Analize izvornih tekstova provode se vrlo pažljivo, razborito i s potrebnom kritičkom distancom od aktualnih teorija.

U svojim zaključcima autor ostaje čvrsto na tumačenju izvora i tako postavlja temelje za novo preispitivanje postanka i razvoja došašća.

Osim liturgijsko-povijesnih i heortoloških spoznaja, za liturgijsku je znanost vrijedno pozornosti da se očito isticanje vremena pripreve za Božić ne temelji na „lex orandi” (tradiciji i pravilu koji su izrasli iz bogoslužnog života), nego i u napetim raspravama o rečenju temi, kao i razvoja „Lex credendi” (doktrinarno razvijeno pravilo vjere).

Time se učvršćuje tvrdnja prema kojoj su teološki i vjersko-politički razvoji oko sinoda i sabora u kasnoj antici značajno pridonijeli oblikovanju liturgijskih obreda, kao i samih svetkovina i vremena slavlja. Studija Floriana Wegscheidera zaslužuje stoga vrlo veliku pozornost u liturgijskoj znanosti, heortologiji i crkvenoj povijesti.

Prijevod sa njemačkoga
D. Volarević